

Results. As a result of the study the existing approaches to the understanding of essential characteristics of "knowledge" category are summarized allowing their basic properties' distinguishing. The main factors are established that influence the knowledge formation on the regional level. Factors are gathered in nine similar groups: natural, historical-political, socio-demographic, infrastructural, professional-qualification, socio-economic and financial, scientific-innovational, production-entrepreneurial and managerial. The influence of any of the abovementioned factor groups is to contribute in the knowledge development of a region.

Originality. The notion definition of the knowledge development for a certain territory (region) is offered that should be understood as the process of progressive changes in its socio-economic state, and the improvement of its population's living standards being the result of the increment of intellectual, innovative and human capital based on the activation of tools for creation, application and dissemination of knowledge that favor the knowledge economy formation and provide its various forms manifestation in a certain territory.

Conclusion. Due to the research conducted the content of each characteristic of knowledge got specified on the ground of their properties establishment in economic and managerial context. The factors are determined that are conducive to the knowledge economy formation on the regional level. The essence of the "knowledge development of the region" notion is specified.

Keywords: knowledge economy, region, properties of knowledge, knowledge development, factors of knowledge economy, regional policy.

Одержано редакцією: 01.12.2017
Прийнято до публікації: 13.12.2017

УДК 339.17(477)

РИЖКО Олександр Вікторович,
аспірант кафедри менеджменту,
ПВНЗ «Європейський університет»,
м. Черкаси, Україна
vera_bsh@ukr.net

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Метою даної роботи є дослідження факторів розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів малого бізнесу. Відповідно до мети були поставлені та виконані наступні завдання: проведено класифікацію які чинять вплив на розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів малого бізнесу в Україні; визначено, що найбільш важливими ендогенними факторами розвитку інноваційно-інвестиційної потенціалу МБ є організаційно-управлінський потенціал, інноваційні та фінансово-економічні потенціали підприємства, які в цілому визначають можливості для впровадження інновацій; для більш повного дослідження інноваційно-інвестиційної діяльності малого бізнесу нами виділено такі найбільш важливі екзогенні фактори, як інституціональні, ринкові, соціально-економічні умови, виробничо-технічний та науково-технологічний потенціал та природні особливості країни, які в сукупності визначають інноваційне середовище МБ на макрорівні; визначено найбільш значимі проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктів малого бізнесу в країні: недостатній рівень інноваційної активності малих підприємств, відсутність конкурентного середовища, яке б стимулювало впровадження інновацій, низький рівень комерціалізації наукових розробок та інтелектуальної власності, диспропорція в структурі джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств тощо.

Ключові слова: малий бізнес, підприємство, інвестиції, інновації, фактори, інноваційно-інвестиційна діяльність.

Постановка проблеми. На сучасному етапі української економіки впровадження і розвиток інновацій є не тільки важливим фактором підвищення ефективності діяльності суб'єктів малого бізнесу, а й пріоритетним напрямком національної державної економічної політики.

В даний час сфера малого підприємництва стає все більш привабливою для впровадження інновацій, оскільки ці господарюючі суб'єкти мають незаперечні переваги при реалізації інноваційних процесів: по-перше, ці підприємства найбільш наближені до постачальників і споживачів ринку, оперативно пристосовуються до їхніх потреб і можуть надавати послуги специфічного характеру (у сфері інжинірингу, промислового дизайну та ін.); по-друге, малі підприємства є «стартовим майданчиком» для створення великих підприємств, при цьому їх «інноваційність» є однією з найважливіших умов ефективності їх діяльності; по-третє, відносно низький рівень витрат на створення малих інноваційних підприємств знижує поріг їх входження на ринок; по-четверте, створює можливість участі в цьому бізнесі висококваліфікованих фахівців, які мають намір здійснювати комерціалізацію результатів наукових досліджень та ін.

Незважаючи на те, що роль інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів малого бізнесу в сучасних умовах зростає, теорія і практика розвитку інновацій свідчать про високі ризики і проблеми формування інвестиційних ресурсів для їх впровадження. Ці обставини підтвердили актуальність даної проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед науковців, які приділили увагу вивченню питань розвитку та функціонування малого бізнесу, можна виділити праці Ю. Бажала, С. Білоус, З. Варналія, О. Варановського, В. Гейця, О. Гриценка, М. Долішнього, В. Кредісова, І. Кузнецової, В. Сизоненка, А. Чухна та ін.

Щодо питань інноваційно-інвестиційної діяльності малих підприємств, то в цьому напрямку значний внесок зробили такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як О. Амоша, В. Амітан, І. Балабанов, В. Білик, П. Буряк, В. Герасимчук, Т. Затонацька, С. Захарін, С. Ілляшенко, О. Колодізев, О. Коломицева, І. Крейдич, М. Портер, Н. Прямухіна, Ю. Ткаченко, С. Школінський Й. Шумпетер та ін.

Однак саме вивченню факторів які найбільшим чином впливають на інноваційно-інвестиційну діяльність малого бізнесу приділено недостатньо уваги в науковій літературі. Це і зумовило вибір теми наукового дослідження.

Мета та завдання дослідження. Метою даної роботи є дослідження факторів розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів малого бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. В економічній літературі загально визнаним вважається розподіл факторів на зовнішні (екзогенні) та внутрішні (ендогенні). Наприклад, деякі автори серед зовнішніх факторів визначають загально економічні умови діяльності підприємства, державно-правовий механізм, рівень розвитку законодавчої бази та ін. Внутрішні фактори пов'язують, як правило, з організацією роботи підприємства. Крім того, існує градація внутрішніх факторів на організаційні, технологічні та економічні. Більш детальну класифікацію факторів інвестиційної активності з обліком сфер функціонування економічного суб'єкта дає А. В. Черних (за приналежністю підприємства до середовища функціонування (зовнішнього середовища, фактори прямої дії, фактори опосередкованої дії, фактори внутрішнього середовища), за характером (економічні та неекономічні), за можливістю прогнозування (прогнозовані, не прогнозовані), за можливістю контролю і управління (керовані та некеровані), за тривалістю дії (одноразові, періодичні, постійні)) [8]. Опираючись на загальноприйняті класифікації та ознаки інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів малого бізнесу (МБ), доцільно проводити розподіл факторів на внутрішні та зовнішні в цілях подальшого аналізу та оцінки їх інноваційного потенціалу.

Сукупність ендогенних та екзогенних факторів аналізу інноваційної середовища суб'єктів МБ доцільно представити у вигляді груп елементів, зображених на рис. 1. Найбільш важливими ендогенними факторами розвитку інноваційно-інвестиційної потенціалу МБ є організаційно-управлінський потенціал, інноваційні та фінансово-економічні потенціали підприємства, які в цілому визначають можливості для впровадження інновацій.

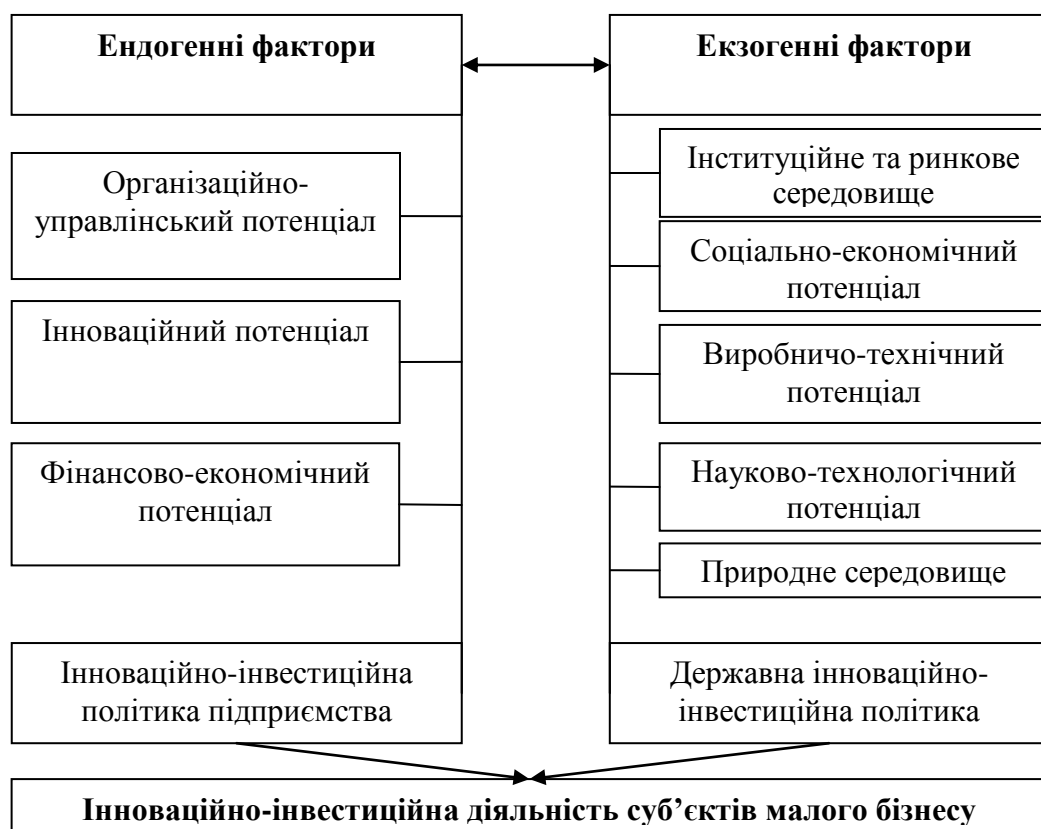

Рис. 1. Класифікація факторів які чинять вплив на розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів малого бізнесу в Україні

Організаційно-управлінський потенціал інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів малого бізнесу характеризує якість інформаційних ресурсів та маркетингової стратегії, які визначають специфіку внутрішньофірмового планування та прогнозування. Низька ефективність організації управління інноваційною діяльністю призводить до організаційних, управлінських ризиків та ризиків комерційних пропозиції. При цьому рівень кваліфікації кадрових ресурсів фірми визначає можливості прийняття нестандартних та креативних управлінських рішень [2].

Організаційно-управлінський потенціал інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів малого бізнесу характеризує якість інформаційних ресурсів та маркетингової стратегії, які визначають специфіку внутрішньофірмового планування та прогнозування. Низька ефективність організації управління інноваційною діяльністю призводить до організаційних, управлінських ризиків та ризиків комерційних пропозиції. При цьому рівень кваліфікації кадрових ресурсів фірми визначає можливості прийняття нестандартних та креативних управлінських рішень [2].

Важливим аспектом дослідження інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів малого бізнесу є аналіз інноваційної потенціалу, який визначається такими основними параметрами, як показники науково-технічної підготовки персоналу, науково-технічні можливості, виробничо-технологічний рівень розвитку інновацій [1].

Здатність підприємства генерувати наукові ідеї та впроваджувати їх в життя демонструє його науково-технологічні можливості. Матеріально-технічна база прикладних науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) фірми – швидкість втілення наукових ідей в конкретні технічні та технологічні нововведення.

Виробничо-технологічний рівень відображає можливість підприємства реалізувати виробничі та технологічні завдання для підвищення інноваційно-інвестиційної потенціалу. Використання передових технологій, наявність ліцензій та патентів, рівень науково-технічної підготовки персоналу сприяє покращенню структури та збільшенню обсягу

інноваційної продукції (робіт, послуг). Між тим в даний час діяльність малого бізнесу характеризується низьким рівнем впровадження інновацій.

Фінансово-економічний потенціал для впровадження інновацій оцінюється стабільним фінансовим станом, достатнім рівнем кредитоспроможності, рентабельності діяльності, ефективністю впровадження інноваційних проектів, що збільшує можливості формування внутрішніх (накопичення прибутку, амортизаційних відрахувань) та зовнішніх джерел фінансування для підвищення інноваційної активності та ринкової вартості підприємства.

Однак, незважаючи на підвищення інноваційного потенціалу малого бізнесу, при розробці інноваційної політики необхідно враховувати не тільки перераховані вище фактори, але й ризики. Крім загальноприйнятих ризиків інвестиційно-інноваційної діяльності, найбільш значимими з них для малого підприємництва виступають ризик неплатоспроможності підприємства, маркетингові ризики, галузеві, ринкові, регіональні та ін.

Для більш повного дослідження інноваційно-інвестиційної діяльності малого бізнесу доцільно виділити такі найбільш важливі екзогенні фактори, як інституціональні, ринкові, соціально-економічні умови, виробничо-технічний та науково-технологічний потенціал та природні особливості країни, які в сукупності визначають інноваційне середовище МБ на макрорівні.

Важливим для розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності малого бізнесу є інституціональний потенціал, який об'єднує діяльність відповідних інститутів та нормативно-правової бази та підвищує ефективність всіх інших факторів.

В рамках правового забезпечення державної підтримки інноваційно-інноваційного розвитку малого бізнесу стало можливим субсидування процентної ставки та кредитів, компенсація витрат на придбання обладнання; введення системи планування закупівель; встановлення антидемпінгових заходів, спрямованих на недопущення необґрунтованого зниження ціни при проведенні конкурсів та аукціонів; введення моніторингу, аудиту, громадського контролю закупівель.

Разом з тими інституціональні фактори взаємозв'язані з ринковими умовами господарювання суб'єктів малого бізнесу, які визначають кон'юнктуру попиту та пропозиції щодо інноваційних видів продукції. На міжнародному або українському ринку високих технологій домінують великі та середні підприємства, малі підприємства складають незначну частку. Основний об'єм продукції малих та мікропідприємств припадає на регіональні ринки, що відповідно визначає пріоритети державної політики.

Наступними факторами аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності малого бізнесу є виробничо-технічний та науково-технологічний потенціали, які на пряму пов'язані з темпами соціально-економічного розвитку країни. З одного боку – поліпшення їх використання сприяє зростанню виробництва інвестиційних ресурсів та суспільного споживання товарів за одних і тих самих витрат суспільної праці, з іншого – якісні характеристики визначають ступінь задоволення матеріальних та духовних потреб населення країни.

Виробничо-технічний потенціал звичайно виражається в обсязі випущеної продукції при повному використанні існуючих ресурсів, а також у показниках, що характеризують використання та ефективність засобів праці. Аналіз цих показників дозволяє визначити потенційну здатність основних фондів випускати конкурентоспроможну продукцію. Зокрема кількісний аналіз виробничо-технічного потенціалу здійснюється на основі таких показників, як коефіцієнт зносу та оновлення основних фондів, складу активної частини, частки обладнання та ін. Низькі темпи введення та виведення основних фондів та висока ступінь зносу є актуальною проблемою всіх господарюючих суб'єктів протягом останніх двадцяти років.

Відповідно до «Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року», до 2020 року заплановано входження України до провідної двадцятки країн світу у рейтингу «Ведення бізнесу» (80 місце у рейтингу 2017 року).

У рейтингу за результатами оцінки Індексу економічної політики у сфері малого і середнього підприємництва серед країн Східного партнерства за усіма основними складовими – третє з шести місць (п'яте або шосте з шести місць за результатами оцінки 2016 року) [6].

Виробничо-технічний потенціал є матеріальною умовою прискорення науково-технічного прогресу. Між тим, сукупність можливостей та ресурсів для вирішення науково-технічних проблем у масштабах держави визначає науково-технічний потенціал, результатом якого в кінцевому результаті є забезпечення економічного зростання країни.

Основним складовим елементом науково-технічного потенціалу є рівень матеріально-технічної та організаційно-управлінської бази науково-дослідних організацій, а також рівень підготовки та кваліфікації наукових кадрів.

Рівень науково-технічного потенціалу малого бізнесу на макро- та мікрорівнях оцінюється наступними показниками: кількість створених передових технологій, патентних заявок та виданих патентів; число організацій, що виконують наукові дослідження та розробки; чисельність персоналу, зайнятого дослідженнями та розробками, а також питома вага дослідників з науковими ступенями, кількість наукових статей, їхній вага і цитування в провідних журналах світу.

Іншим фактором, який також має велике значення для інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів малого бізнесу, є природне середовище. Природні ресурси, площа, розташування регіонів, ландшафт, кліматичні та інші умови впливають на інноваційно-інвестиційний потенціал МБ.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Таким чином, дослідження виділеної сукупності факторів інноваційно-інвестиційного розвитку показало, що в останні роки в Україні відзначається підвищення активності інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів малого бізнесу. Разом з тим можна відзначити найбільш значимі проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктів малого бізнесу в країні: по-перше, не вдалося підвищити на достатньому рівні інноваційну активність малих підприємств; по-друге, створити конкурентне середовище, яке б стимулювало впровадження інновацій; по-третє, підвищити рівень комерціалізації наукових розробок та інтелектуальної власності; по-четверте, як і раніше зберігається диспропорція в структурі джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств та ін.

В свою чергу систематизація та конкретизація вищезгаданих факторів інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктів малого бізнесу дозволить розробити систему показників для оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу цих суб'єктів у рамках вдосконалення механізму стимулювання на основі раціональної комбінації різних джерел фінансування. Разом з тим для розробки практичних рекомендацій щодо стимулювання діяльності інноваційних підприємств малого бізнесу необхідно проаналізувати основні тенденції її розвитку на рівні регіону та виявити проблеми на сучасному етапі.

Список використаних джерел:

1. Білик В.В. Державне регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності // Економіка і суспільство Електронне наукове фахове видання 2017. №10 С.172-176 (0,46 друк. арк.).
2. Білоус С.П. Релевантні фактори формування оптимального середовища малого бізнесу регіону / С.П. Білоус, П.Г. Бейлін// Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. – Черкаси: ЧДТУ, 2012. – Вип. 30. – Ч. III. – С 235–238. – (Серія: Економічні науки).
3. Варналій З.С. Мале підприємство: основи теорії і практики. – К.: Т-во «Знання», КОО. – 2001. – 277 с.
4. Дендемарченко С.П. Методичні підходи до діагностики факторів сталого функціонування малого бізнесу /С.П. Дендемарченко, Т.О. Бобришева-Шкарлет, Н.В. Нікончук// Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – Чернігів: ЧДТУ, 2011. – № 2 (50). – С. 58–63. – (Серія: Економічні науки).
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Концепція державної економічної програми розвитку малого і середнього підприємництва на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : lis.gov.ua/.../article/.../Proekt_Koncepcii_do_2020_roku.doc.
7. Крисак А. О. Управління економічним потенціалом малих підприємств : монографія / А. О. Крисак – Вінниця : ВНТУ, 2016. – 164 с.

8. Черных А.В. Механизм устойчивого развития предприятия в период активной инвестиционной деятельности. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук / А.В. Черных. – Белгород, 2006. – 21 с.

References:

1. Bilyk, V.V. (2017). Derzhavne rehuluvana innovatsiyno-investitsiynoi dialnosti [State regulation of innovation and investment activity] *Ekonomika i suspilstvo Elektronne naukove fakhove vydanya [Economics and Society Electronic scientific special edition]*, №10, 172-176. [in Ukrainian].
2. Bilous, S.P. (2012). Relevantni faktory formuvana optymalnogo seredovyshcha malogo biznesu regionu [Relevant factors in creating the optimal environment for a small business in the region] *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskogo derzhavnogo tehnologichnogo universytetu. [Collection of scientific works of Cherkasy State Technological University] Cherkasy: CHDTU, Vyp. 30, 235-238* [in Ukrainian].
3. Varnaliy, Z.S. (2001). Male pidpryemstvo: osnovy teorii i praktyky [Small Enterprise: The Basics of Theory and Practice] *K, «Znannya», 277* [in Ukrainian].
4. Dendemarchenko, S.P., Bobrysheva-Shkarlet, T.O., Nikonchuk, N.V. (2011). Metodychni pidhody do diagnostyky faktoriv stalogo funktsionuvania malogo biznesu [Methodological approaches to the diagnostics of factors of sustainable functioning of small business] *Visnyk Chernihivskogo derzhavnogo tehnologichnogo universytetu. [Bulletin of the Chernihiv State Technological University] Chernihiv: CHDTU, № 2 (50), 58-63.* [in Ukrainian].
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine] Available: <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
6. Konsepsia derzhavnoi ekonomichnoi programy rozvytku malogo i serednogo pidpryemnytstva na period do 2020 roku [The concept of the state economic program for the development of small and medium enterprises up to 2020] Available: lis.gov.ua/.../article/.../Proyekt_Koncepciyi_do_2020_roku.doc. [in Ukrainian].
7. Krisak, A. O. (2016). Upravlina ekonomichnim potentsialom malyh pidpryemstv [Management of the Economic Potential of Small Enterprises] *Vynnytsya: VNTU, 164* [in Ukrainian].
8. Chernyh, A.V. (2006). Mehanizm stiykoho rozvytku pidpryemstva v period aktyvnoi investytsiynoi diyalnosti [The mechanism of sustainable development of the enterprise in the period of active investment activity] Avtoreferat dysertatsii na zdobuta naukovoho stupenya kandydata ekonomichnyh nauk [The dissertation author's abstract on competition of a scientific degree of the candidate of economic sciences] *Bilhorod, 21* [in Ukrainian].

RYZHKO Oleksandr Viktorovych,

Post-graduate student of the Department of Management
of the European University, Cherkassy, Ukraine

vera_bsh@ukr.net

FACTORS OF INFLUENCE ON THE DEVELOPMENT OF INNOVATION-INVESTMENT ACTIVITY OF SMALL BUSINESS SUBJECTS

Abstract.

Introduction. *At the present stage of the Ukrainian economy, the introduction and development of innovations is not only an important factor in improving the efficiency of the activities of small business entities, but also a priority area of the national state economic policy.*

Purpose. *The purpose of this work is to study the factors of development of innovation and investment activities of small business entities.*

Methods *Descriptive, analytical methods and methods of comparison are used in this work.*

Originality. *The study of factors that have the greatest impact on the innovation and investment activities of small businesses is not enough attention in the scientific literature. This led to the choice of the topic of scientific research.*

Results. *According to the goal, the following tasks were set and fulfilled: a classification was conducted that had an impact on the development of innovation and investment activities of small business entities in Ukraine; it is determined that the most important endogenous factors of development of innovation and investment potential of MB are the organizational and managerial potential, innovative and financial and economic potential of the enterprise, which in general determine the possibilities for introduction of innovations; For a more complete study of innovation-investment activity of small business we highlight the following most important exogenous factors, such as institutional, market, socio-economic conditions, industrial-technical, scientific-technological potential and natural features of the country, which together determine the innovative environment of MB at macro level; The most significant problems of innovation and investment development of small business entities in the country are identified.*

Conclusions. *The research of the selected set of factors of innovation and investment development has shown that in recent years in Ukraine there has been an increase in the activity of innovative and investment*

activity of small business entities. In turn, systematization and specification of the abovementioned factors of innovation and investment development of small business entities will allow developing a system of indicators for assessing the innovation and investment potential of these entities in the framework of improving the incentive mechanism based on a rational combination of different sources of funding.

Keywords: *small business, enterprise, investment, innovation, factors, innovation and investment activity.*

*Одержано редакцією: 04.12.2017
Прийнято до публікації: 13.12.2017*

УДК 332.146.2

СУРАЙ Анна Станіславівна,
к. е. н., доцент,
доцент кафедри менеджменту та бізнес-
адміністрування
Черкаського державного технологічного
університету, м. Черкаси, Україна
Annasuray0@gmail.com

ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ УЗАГАЛЬНЕННЯ ЗНАТЬ РЕГІОНАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

У статті виокремлено економічні інтереси, що є рушійною силою розвитку ділового середовища та породженням новітніх тенденцій функціонування регіонів, розглянуто роль і місце ділового середовища в системі гармонізації економічних і соціальних інтересів. Розглянуто проблему неформалізованості, недостатності, асиметрії знань. Окреслено перспективні напрями досліджень ділового середовища на рівні регіонів і регіонального менеджменту: оцінка інтересів регіональних агентів ділового середовища; виявлення тригерів розвитку ділового середовища; розробка дієвого прототипу ділового середовища регіону, що дасть змогу імітувати ділове середовище регіону, території та, відповідно, використовуючи взаємозв'язки, оптимізувати його стан; розробка методики, в межах якої можливе проведення комплексної оцінки ділового середовища.

Ключові слова: *ділове середовище; регіони; інновація; регіональний менеджмент; інтереси; напрями дослідження; модель ділового середовища; пріоритети дослідження.*

Постановка проблеми. Ділове середовище в усіх формах його прояву є невід'ємним елементом, складовою регіональної економіки.. Закони та закономірності розвитку ділового середовища регіону одночасно формують загальні перспективи економічних і соціальних систем, в рамках їх безпосереднього впливу. Вивчення даної теми, її науково обгрунтоване бачення, вирішення проблем розвитку представляє науковий інтерес і потребує подальшого дослідження в теоретико-методологічному, практичному аспекті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У світовій науковій теорії та методології існує достатня кількість досліджень, розробок і публікацій, присвячених діловому середовищу, питанням його системної оцінки, методам і технологіям регулювання. Так, ділове середовище через призму економіки розглядали Р. Манн і Р. Сливка, М. Пашкевич. Проблематику формування ділового середовища в контексті активізації інформаційних потоків вивчали І. Семененко, О. Фінагіна.

В Україні означені дослідження не носять комплексного і синтетичного характеру, вони не акцентують увагу на наявності складних процесів одночасного накопичення формальних і неформальних знань розвитку економіки, змін соціальної сфери, новітніх форматів ділового середовища.

В Україні дослідження питань розвитку ділового середовища, його оцінювання та відповідного регулювання на рівні регіону, галузі, країни не носять комплексного і синтетичного характеру, а тому ряд питань залишаються відкритими. До зон